

Protokoll fört vid enskild föredragning

Utbildnings- och kulturavdelningen

Allmänna byrån, U1

Beslutande

Minister

Annika Hambrudd

Föredragande

Jurist

Laura Korpi

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 8

Rapport till Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 59.6 i direktiv (2005/36/EG, senast ändrat genom direktiv 2013/55/EU) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

ÅLR 2020/5473

138 U1

Landskapsregeringen beslöt tillstålla utrikesministeriet en rapport, enligt bilaga 1, för vidareförmedling till kommissionen. Rapporten redogör för de krav som tagits bort eller lindrats i fråga om reglerade yrken i landskapslagstiftning. Genom rapporten uppfyller landskapsregeringen sina skyldigheter enligt artikel 59.6 i yrkeskvalifikationsdirektivet. Rapporten distribueras till kommissionen via utrikesministeriet med anledning av Finlands avrapporteringsskyldighet i överträdelseärendet 2018/2169.

Rapport till Europeiska kommissionen i enlighet med artikel 59.6 i direktiv (2005/36/EG, senast ändrat genom direktiv 2013/55/EU) om erkännande av yrkeskvalifikationer

1. Bakgrund

Enligt artikel 59.6 i direktiv (2005/36/EG) om erkännande av yrkeskvalifikationer ska medlemsstaterna senast den 18 januari 2016, och därefter vartannat år, lämna en rapport till kommissionen om de krav som tagits bort eller lindrats.

Denna rapport avser de yrken som regleras i landskapslagstiftning inom utbildningssektorn inklusive barnomsorgen, trafiksektorn, räddningsväsendet, bibliotek, el- och VVS-branschen, fastighetsförmedlingsverksamhet, socialvården och lantbruk. Rapporten innehåller en översikt om de sektorspecifika reglerade yrkena samt en redogörelse för de krav som tagits bort eller lindrats sedan 18 juni 2016.

2. Reglerade yrken i landskapslagstiftning

2.1 Reglerade yrken inom utbildningssektorn inklusive barnomsorgen

Behörighetskraven för tjänsterna vid landskapets grundskolor framkommer av grundskoleförordningen (1995:95) för landskapet Åland och förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (FFS 986/1998). De reglerade yrkena inom grundskolan är *skoldirektör, rektor, klasslärare, lektor, speciallärare* och *specialklasslärare*.

Vid Ålands gymnasium ordnas gymnasieutbildning och annan utbildning på gymnasienivå vid skolorna Ålands lyceum och Ålands yrkesgymnasium. I enlighet med 66 § i landskapslagen (2011:13) om gymnasieutbildning anges behörighetskraven för tjänsterna vid Ålands gymnasium i landskapsförordningen (2011:75) om gymnasieutbildning. De reglerade yrkena inom Ålands gymnasium är *förvaltningschef, rektor, ämneslärare, lärare i yrkesämnesundervisning, lärare inom social- och hälsovård, speciallärare* och *studiehandledare*.

Behörighetskraven för lärartjänsterna vid Högskolan på Åland framkommer av landskapslagen (2002:81) och landskapsförordningen (2002:87) om Högskolan på Åland medan behörighetskraven för andra tjänster framkommer av högskolans reglemente. De reglerade yrkena vid Högskolan på Åland är *rektor, överlärare, lektor, bibliotekschef, informatiker* och *assistent- och laboratorieingenjör*.

Vid Ålands folkhögskola ges allmänbildande undervisning enligt principen om livslångt lärande. Behörighetskravet för det reglerade yrket *rektor* fastställs enligt 32 § i landskapslagen (1999:53) om Ålands folkhögskola av landskapsregeringen medan behörighetskraven för de reglerade yrkena *lärare i linjeämnen* och *lärare i allmänna ämnen* framkommer av skolans reglemente.

Vid Ålands musikinstitut ges undervisning i musik och dans. Landskapsregeringen fastställer behörighetskravet för det reglerade yrket *rektor* i enlighet med 16 § i landskapslagen (1995:80) om Ålands musikinstitut. Behörighetskraven för de reglerade yrkena *lektor, musiklektör, ackompanjatör, lärare för musiklekskolan* och *danslärare* vid Ålands musikinstitut bestäms i reglementet.

Medborgarinstitutet erbjuder medborgare möjligheter till allmänbildande utbildning och meningsfull fritidssysselsättning. Enligt landskapsförordning (1994:82) om medborgarinstitut är de reglerade yrkena vid medborgarinstitutet *rektor* och *lärare*.

Bestämmelser om behörighetskrav i barnomsorgen finns i nuläget både i 8 § i barnomsorgslagen (2011:86) för landskapet Åland och i landskapsförordningen (2011:90) om behörighetskrav för personal anställd i daghem och fritidshem. Inom barnomsorgen är följande yrken reglerade: *föreståndare, barnträdgårdslärare, specialbarnträdgårdslärare, barnskötare och fritidspedagog.*

2.2 Reglerade yrken inom trafiksektorn

Bestämmelser beträffande de villkor som ska uppfyllas av personer som bedriver yrkesmässig trafik finns i landskapslagen (1976:33) om yrkesmässig trafik. De reglerade yrkena inom yrkesmässig trafik är *godstransportör, persontransportör och trafikansvarig för lastbils- och bussverksamhet.*

Bedrivandet av trafikskoleverksamhet är enligt 2 § i landskapslagen (2015:89) om trafikskolor tillståndspliktigt. *Trafikskolechef* och *trafiklärare* är reglerade yrken inom trafikskoleverksamhet.

Enligt 2 § i landskapslag (2018:8) om Fordonsmyndigheten ankommer det fordonsmyndigheten bland annat att ordna teori- och körprov för förarexamen. Enligt 6 § fastställs behörighetskraven för andra tjänster vid Fordonsmyndigheten än tjänsten som myndighetschef i samband med att tjänsten inrättas. Behörighetskravet för det reglerade yrket *förarprovare* har fastställts genom landskapsregeringens beslut 15.2.2017.¹

2.3 Reglerade yrken inom räddningsväsendet

Behörighetskraven för *befäl, underbefäl och manskap inom räddningsväsendet* samt *sotare* framkommer av 23 och 50 § i räddningslagen (2006:106) och 5 kapitel i räddningsförordningen (2006:111) för landskapet Åland.

Landskapsalarmcentralen, i vilken tjänstgör alarmmästare och alarmoperatörer, lyder under Ålands polismyndighet. Tjänsterna inom Ålands polismyndighet har undantagits från erkännandelagens tillämpningsområde med stöd av artikel 51 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (tjänster som innebär betydande utövande av offentlig makt).²

2.4 Reglerade yrken inom bibliotek

Med stöd av 7 § i landskapslagen (1997:82) om allmänna bibliotek har bestämmelser om behörighetskrav för bibliotekspersonal utfärdats i biblioteksförordningen (1997:83) för landskapet Åland. De reglerade yrkena inom bibliotek är *bibliotekarie vid centralbiblioteket, bibliotekarie vid allmänt bibliotek och bibliotekssekreterare.*

2.5 Reglerade yrken inom el- och VVS-branschen

Utförande av el- och hissarbeten på Åland regleras i landskapslagen (2017:38) om tillämpning på Åland av rikets elsäkerhetslag och landskapslag (2017:40) om tillämpning på Åland av rikets hissäkerhetslag. De reglerade yrkena är *ledare av elarbeten* och *ledare av hissarbeten*. Kraven för att arbeta som *kylmontör* framkommer av statsrådets förordning om kompetenskrav för den som hanterar anordningar som innehåller fluorerade växthusgaser eller ämnen som bryter ned ozonskiktet (FFS 766/2016) som är tillämplig på Åland genom en landskapsförordning (2018:80).

2.6 Reglerade yrken inom fastighetsmäklarverksamhet

Fastighetsmäklarverksamhet som utövas på Åland regleras i landskapslag (2019:68) och landskapsförordning (2019:69) om fastighetsmäklarverksamhet. Både den *ansvariga föreståndaren för en fastighetsmäklarrörelse* och de *fastighetsmäklare* som utför fastighetsmäklaruppdrag för mäklarrörelsens räkning ska ha den yrkeskompetens som framkommer av 17 § i lagen. Därtill ska den ansvariga föreståndaren enligt 9 § i fastighetsmäklarlagen vara en myndig och tillförlitlig person, som inte har försatts i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats.

---

¹ Finansavdelning, Avtals- och pensionsbyrå F3, Enskild föredragning nr.3, ärende nr 11, ÅLR 2017/1236.

² LF nr. 9/2016–2017, s. 19.

2.7 Reglerade yrken inom socialvården

Behörighetskraven för yrkesutbildad personal inom socialvården anges i nuläget i förordningen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (FFS 804/1992) som enligt 1 § 1 mom. 3 punkten i landskapsförordningen (1995:103) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om socialvård är tillämplig på Åland. För tillfället är endast *socialarbetare* ett reglerat yrke inom socialvården.³ Med anledning av landskapslagen (2020:24) om yrkesutbildade personer inom socialvården som träder i kraft 1 januari 2021 tillkommer två nya reglerade yrken inom socialvården, *yrkeshögskolesocionom (socionom YH)* och *närvårdare inom socialvården*.

2.8 Reglerade yrken inom lantbruk

Enligt 6b § i djurskyddslagen (1998:95) för landskapet Åland ska en fysisk person som håller slaktkycklingar (*broileruppfödare*) och ansvarar för skötseln av minst 500 fåglar ha en utbildning som minst motsvarar en av behörig nationell myndighet fastställd examen inom lantbruksbranschen, med köttfjäderfä som specialiseringsområde.

3. Borttagna eller lindrade krav sedan den 18 januari 2016

3.1 Utbildningssektorn

I 6–8 § landskapsförordningen (2002:87) om Högskolan på Åland anges behörighetskraven för *överlärare* och *lektor*. Särskilda behörighetskrav för överlärare och lektor har lindrats i och med att 8 § 2 mom. i landskapsförordningen upphävts genom landskapsförordning (2016:91) om ändring av landskapsförordningen om Högskolan på Åland. För att anställas som överlärare eller lektor krävs inte längre att personen inom tre år efter anställningen inletts genomgå en 35 studieveckors eller motsvarande ECTS-poängs lärarutbildning.

3.2 Trafiksektorn

En ny landskapslag (2015:89) om trafikskolor trädde i kraft den 1 mars 2016. Behörighetskraven för *trafiklärare* har lindrats då det inte längre krävs innehav av ABC- körkort för erhållande av trafiklärartillstånd. I den gällande lagen föreskrivs att sökanden måste ha ett giltigt körkort med minst kategori B och haft det i minst tre år. Därtill ska trafikläraren också vara behörig att framföra det fordon som utbildningen gäller.

3.3 El- och VVS-branschen

En ny landskapslag (2017:40) om tillämpning på Åland av rikets hiss säkerhetslag trädde i kraft den 1 juli 2017. Enligt denna lag tillämpas rikets hiss säkerhetslag (FFS 1134/2016) i landskapet med vissa avvikelser. Av 46 § i rikets hiss säkerhetslag (FFS 1134/2016) framkommer behörighetskraven för *ledare av hissarbeten*. I samband med lagreformen lindrades kraven för erhållande av hissbehörighet. Installation av en ny hiss förutsätter inte längre hissbehörighet. Därmed kunde också uppdelningen av hissbehörigheter i hissbehörighet 1 och hissbehörighet 2 slopas. Den nya hissbehörigheten ska erhållas om man uppfyller kraven för det tidigare hissbehörighet 2 och det är möjligt att på basis av den nya hissbehörigheten utföra alla slags hissarbeten, även de som tidigare förutsatte hissbehörighet 1.

Statsrådets förordning om kompetenskrav för den som hanterar anordningar som innehåller fluorerade växthusgaser eller ämnen som bryter ned ozonskiktet (FFS 766/2016) tillämpas på Åland sedan 1 januari 2019 genom landskapsförordning (2018:80). Förordningen ersätter den tidigare kompetensförordningen för *kylmontörer* (FFS 452/2009), tillämplig på Åland genom förordning (2010:81). Kompetenser som beviljats personer och verksamhetsutövare i enlighet med den tidigare förordningen förblir i kraft. Enligt tidigare förordningen krävde installationen av alla kylanordningar en behörighet, även om kyl- eller gaskretsen inte öppnades eller kopplades. Enligt nu gällande förordning krävs kylmontörbehörighet endast i sådan installations- och underhållsverksamhet som omfattar koppling eller öppnande av kyl- eller gaskretsar.

---

³ I 1 § i landskapsförordning (2015:118) om skyddshemspersonal anges dock behörighetskraven för det reglerat yrke som *ansvarig person vid ett skyddshem*. Behörighetskravet för denna uppgift är detsamma som för yrket socialarbetare och det är således inte fråga om ett separat reglerat yrke.

3.4 Fastighetsmäklarverksamhet

Landskapslag (2019:68) om fastighetsmäklarverksamhet trädde i kraft den 1 september 2019. Lagen ersätter den tidigare landskapsförordningen (1996:48) om fastighetsmäklare. I samband med lagreformen infördes delvis nya krav på yrkeskompetens för *ansvariga föreståndaren för en fastighetsmäklarrörelse* och *fastighetsmäklare*. Den gällande lagen förutsätter att både den ansvariga föreståndaren för en fastighetsmäklarrörelse och de personer som ska utföra mäklaruppdrag hos fastighetsmäklarrörelsen (fastighetsmäklare) har yrkeskompetens. Enligt den gällande lagen ska de åländska fastighetsmäklarna kunna visa sin yrkeskompetens på två alternativa sätt: antingen genom avläggande av två separata fastighetsmäklarprov eller genom att uppfylla ett särskilt utbildningskrav. Införande av utbildningskravet lindrar regleringen inom fastighetsmäklarverksamheten eftersom det enligt den tidigare förordningen enbart var möjligt att visa yrkeskompetens genom avläggande av fastighetsmäklarprov.